

Іэрыфэгъу щылакі яІэным дэлажъэх

АР-м и Лышъхъэу Къумпыл Мурат ыцлэкіэ агъэнэфэгъэ шүхъафтынхэр сэкъатныгъэ зиіхэм тыгъуасэ Правительствэм и Унэ щаратыжыгъэх.

Сэкъатныгъэ зиіэ цыфхэм ялэпэлэсэныгъэ къызыгъэ ахэлажъэхэйнхэр сэкъатныгъэ зиіэ цыфхэм ягумэкыгъохэр обществэм ыльэгъунхэ амал ѿылэхь. Джаш фэдэу ахэм ялэпэлэсэныгъэ къагъэлэгъон, аш хагъэхъон альэкы. Щылакі ялэпэлэсэныгъэ къызыгъэнамыгъаклоххэ лытэнитигъэ къэзилэжыгъээмэ рэзэнитигъэ гущылэхэр алигъохыгъэх.

— Сэкъатныгъэ зиіхэм іэпылэгъу афэхъуугъэнир, ящылакі ягъэгъо-тыгъэнир къэралыгъом ишшэриль шъхъал, ар къыдэлтыйтээ тиофшэн зэхэтэшэ, — къыуагъ Къумпыл Мурат.

— Мыщ фэдэ цыфхэм ящылакі нахышшу шыгъэнам, зыфэе лъэнин-къохэр къыхахынхэм, ахэм арьлэжъэнхэм тыфэорыши. Непэ сэкъатныгъэ зиіэ нэбгырэ мин 35-рэ Республикэм щепсэу, ахэм ащыщэу 1200-р кіэлэ-цыкъу. Нэбгырэ пэпчь къэралыгъом илэпэлэгъу зэхишлэнам тыпиль.

— «Іэрыфэгъу щылакі» зыфилорэ къэралыгъо программэр Республикэм щагъэцакіэ. Мы ильесим аш сомэ миллионы 10 пэуагъэхъагъ. Социальна пэсэлэх 129-рэ сэкъатныгъэ зиіэ цыфхэм афытырагъэпсихъагъэх, мы ильесим — 6. Адыгэ Республике еджэлэ-интернатэу икъоу зэхэзмынхыре ыкъи зымыльгъурэ кіэлэцькъуухэр зычэсхэм инклузивн гъэсэнитигъэм хэхъонитигъэхэр ышынхэмкэ и Гупчэ мы ильесим къыщизэуахыгъ. А сабийхэр езыгъеджэрэ кіэлэгъаджэхэм яшлэнитигъэхэм ахагъэхъонам Республикэм мэхъанешхо реты.

— Наукэм, литературэм ыкъи иску-
стствэм, техническа ыкъи народнэ твор-
чествэм, физическа культурэм ыкъи
спортым альэнүкъокэ гъэхъэгъашуухэр
зышыгъэхэр непэ къыхэтэгъэшых. Джаш фэдэу «Абилимпикс-2019» зы-

Сурэтуяр А. Гусевым түрихүүгъ.

фиорэ зэнэкъохум хэлэжъэгъэ ныбжыкъэхэм сафэгушшо сшлонгъу, — къыуагъ Республикэм ипашэ.

Гъэсэнитигъэм ыкъи шлэнитигъэм гъэхъэгъашуухэр ащызышыгъэ Владимир Верденкэм, литературум ыкъи искуствэм альэнүкъокэ Василина Улькина, Татьяна Самко, техническа ыкъи народнэ творчествэмкэ — Магда Карелина, Мамый Тимур, физическа культурам ыкъи спортым альэнүкъокэ Светлана Соловьевар, Ольга Карапетян, общественне тошнэнитигъэм гъэхъагъэхэр щызышыгъэхэ Уайкъокъо Аминэт, Цэй Юр ахьщэ шүхъафтынуу сомэ мин 30 зырыз Къумпыл Мурат афигъэшшоагъ. Къеклорэ ильесим ахьщэ шүхъафтыныр сомэ мин 50-м зэрэнагъэсэштийр зэхэсгыгъом къыщаагъ.

«Абилимпикс-2019» зыфилорэ зэнэкъохум теклонитигъе къыщидэзыхыгъэхэ Татьяна Величко ыкъи Максим Агарко-

вым Республикэм ипашэ афэгушуагъ. Ахэм экспертизу ахтэгъэ 11эхъусэжь Наталье ыцлэ къыхагъэшыгъ.

Мукависцидоз узыр зиіэ сымаджэхэм я Адыгэ шольыр общественнэ организациеу «Надежда» зыфилорэм ипашэу Татьяна Погореловам Рэзэнитигъэ тхиль Адыгейим и Лышъхъэу Къумпыл Мурат ритигъ. Сэкъатныгъэ зиіхэм я Адыгэ Республике организацихэм офисым чытыхт технике къызлэхъагъэханэу сертификатхэр нэүжүм АР-м тошнэнитигъэм ыкъи социальна хэхъонитигъэмкэ иминистрэу Мирза Джанбеч аритыгъигъэх.

Сэкъатныгъэ зиіхэр гумэкыгъоу непэ зэуалэхэрэм Къумпыл Мурат щагъэгъозагъ. Тэрэзэу зымыльгъэхэрэм тошнэнитигъэм чытыхт ыкъи Республике итэр зэрэмаклэр, иерыфэгъу щылакіэм фытэгъэпсихъэгъэ хъаклэххэр Мыеекуапэ зэрэдэмитхэр, нэмыхи тошнэнитигъэхэри зэхэсгыгъом къыщаагъигъэх. Ахэм афэгъэхъигъеу пшъэриль гъэнэфагъэхэр

гъэцкіэкло къулыкъуухэм Къумпыл Мурат афишыгъэх.

Сэкъатныгъэ зиіхэм я Урысые обществэ итхаматэу Агыржынэкъо Симхан Республикэм ипашэ ыкъи гъэцкіэкло къулыкъуухэм рэзэнитигъэ гущылэхэр алигъохыгъэх. Ахэм анаэ къазэретатыр къыуагъ.

Социальна фэлэ-фашлэхэр зыгъэцкіээрэ мыкомерческа организацихэм іэпэлэгъу афэхъуугъэнам АР-м и Премьер-министрэ итуудээ Наталья Широковар къытегушигъагъ. Аш къызэриуагъэмкэ, мыгъэ Республике зэнэкъохум теклонитигъэ къыщидэзыхыгъэ проектхэм сомэ миллионы 5 грантэу афагъэкlyагъ.

Социальна проектхэр гъэцкіагъэ хуунхэмкэ зиштуагъэ къеклошт грантхэр къыдэхъигъэнэм пае федералнэ зэнэкъохум ахэлэжъэнам мэхъан ин зэриэр Къумпыл Мурат къыхигъэшыгъ.

Гъонэжъыкъо Сэтэнай.

Ныбджэгъу лъапэхэр!

2020-рэ ильесим иапэрэ ильеснитигъом къынукъи илэнитигъом фэши сомэ 823-рэ чапыч 74-кіэ къиптихыкъын плъэкъын.

Ныбджэгъу хэр, тэгүгъэ фэгъэжотэнитигъэ уахьтэу Урысые и Почтэ къыгъэнэфа-
гъэр къызфэжъуагъэфедэнэу.

Ныбджэгъу лъапэхэр, шъукъатх лъэпкъ гъэзетым!

Тыгъэгъазэм и 2-м къыщегъэжъагъэу и 12-м нэс фэгъэжотэнитигъэ зиіэ кіэтхэгъу уахьтэр клошт. Гъэзетэу «Адыгэ макъэр»

Проектым дырагъэштагъ

Шэнэгъэмкэ ыкчи научнэ-техническэ политикэмкэ Советэу Адыгэим и Лышьхээ дэж щизэхашаагъэм изэхэсигъоу тигуасэ щыагъэм тхамэтагъор щизэрихъагъ республикэм ипащэу Кумпыл Мурат. Иофхъабзэм хэлэжьагъ УФ-м шэнэгъэмкэ ыкчи ашьэрэ гэсэнгъэмкэ и Министерствэ мэкумэц наука ыльэнкьюокэ организациехэм яофшэн гэзекогъэнэмкэ и Департамент ипащэу Вугар Багировыр.

Адыгэ Республика социаль-нэ-экономикэ хэхьонигъэ ышынным и Стратегие кыдыхэлтэгээ мэкумэц хызыметэм и Адыгэ научнэ-ушетыпэ институт Мыекъопэ кээралыгъо технологоческэ университетэм зыхажхажырэм ыуж хэхьонигъэ зэришын ыльэкишт лъэнкьюхэр ары яофигъо шхьаэу кээрэгүйгъэхэр зытегущиагъэхэр.

Адыгэим и Лышьхээ зэхэсигъом пэублэ псаалъэ кышишызэ, уахтэ кыхихи республикэм къэргээ Вугар Багировым шуфэс гүшгэхэмкэ зыфигъэзагъ. Стратегическе отраслэхэм хэхьонигъэ ашы-

гухэлэе, мурадэу щыгэхэр зэкээ мы программнэ доклад шхьаэлм къегъэнэфэх, — кыиуагъ Кумпыл Мурат.

— Стратегиер зэхэдгээуцо зэхъум анах мэхъанашо зэттигъэр мыш обществэм елтыгъэу фырилэр зэдгээшнээр ары. Аш пае документын ипроект зыфдэштэймкэ бизнесим, наукэм ыкчи гэсэнгъэм, нэмийк лъэнкьюхэм ялтыгъохэр улчэжьэгъу тшыгъэх, тызэхэгүшгээжьагъ. Аш фэдэ площадкэхэм зэу ашыщ шэнэгъэмкэ ыкчи научнэ-техническэ политикэмкэ Советэу Адыгэим и Лышьхээ дэж щизэхэтшагъэр. Кээралыгъор

епхыгъэ игъэкотыгъэ доклад кыышыгъ ашьэрэ еджапэм иректорэу Кумпиль Сайдэ. Пшэрыльяу къафагъэуцугъэр гэцэкэгъэнэм фэш мэкумэц хызыметэм и Адыгэ научнэ-ушетыпэ институт непэ изыт зыфэдэр зэрэзэргэшлагъэр, аш изэфхысыжхэм ялтыгъэу яофшэнээр талэктээр зэрэзэхаштагъир аш кыиуагъ. Аш епхыгъэ предложение гээнэфа-гэхери кыхьыгъэх.

Кээралыгъом зыпкъ итэу хэхьонигъэ ышынным агропромышленнэ комплексир зэрилья-псэр Вугар Багировым кыиуагъ. Яофигъоу зытегущиагъэрэ федеральнэ ведомствэм ипи-

ным фытегъэпхысахъэгъэ яофшэнэу Адыгэим щизэхашэрэ кыдэлтэлтээмэ, непэ зытегущиагъэрэ яофигъом мэхъанэхо зэрилэр хигъэунэфыгъыгъ.

— Адыгэим социаль-нэ-экономикэ хэхьонигъэ ышынным и Стратегиеу 2030-рэ ильэсэям нэс тельтагъэр зытштагъэр ильэс фэдиз хувь. Республика хэхьонигъэхэр ышынхэмкэ шуэрэлтээр,

ыкчи обществэр зыгъэгумэ-кырэ яофигъохэр зэхэфыгъэнхэм, шуэрэлтээр зэшохыгъэнхэм наукар афэгъэзагъ, ашкэ шуэрэлтэхээхэе хувь. Аш пае тизэлхыныгъэ нахь тэгээлтэ, шольтырым шуягъэ кытэу хэхьонигъэ ышынным тынаэ тет.

Шольтырым хэхьонигъэ ышынхэмкэ стратегие гэнэ-фагъэ зэрэшыгъэр, аш непэ ён

иэнэгъэм зэрэшыпхырашырэд Адыгэим и Лышьхээ кыхьигъэшгъ. Стратегиер УФ-м и Президент кыгынэфэгъэ жьонигъэмкэ унэшыуаклэм кыдыхэлтэгъагъор лъэнкьюохэм зэфэшхаяхфэмкэ республикэр кээлэльгээнэу зыкэхьан фаехэмкэ шуэрэлтэхэм язшохынрэ мыш дэжым зэрэхэгъэхэр хигъэунэфыгъыгъ. Стратегиер ыгупчэ итыр ыкчи чыпшэхо ёнзыубытырэ цыфирмэ инновациемрэ.

— Технологие пэрытхэм адиштэрэ агропромышленнэ комплексим, зеконим, энергетикэ къабзэм, кыдэгъэкыжын промышленностын хэхьонигъэ ашынэр ары непэ анахуу тынаэ зытетидзагъэр. Мыш дэжым гээсэнгъэмрэ шэнэгъэмрэ мэхъанэу ялэу зыкьеэты. Урысаем шэнэгъэмкэ ыкчи ашьэрэ гэсэнгъэмкэ иминистрэ Михаил Котюковым сзызилкэм, мы яофигъохэм татегущиагъ. Научнэ-инновационнэ ыкчи гэсэнгъэм епхыгъэ организациехэм, учреждениехэм яофшэн зэхокыныгъэхэр фэтшынхуу

зэдэштагъ. Аш кыдыхэлтэгъээ мэкумэц хызыметэмкэ Адыгэ научнэ-ушетыпэ институтыр Мыекъопэ кээралыгъо технологоческэ университетэм хэгъэхажыгъэнэу унашто тшыгъэ. Советым изэхэсигъоу непэ зэхэтшагъэм а яофигъор ары анах шхьаэу тызытегущиагъыгъ, — кыиуагъ Кумпыл Мурат. Яофигъоу зытегущиагъэрэм

лотнэ проектэу зэрэштыр ыкчи аш ёнзыубытыр эхэрэхэмкэ Мыекъопэ кээралыгъо технологоческэ университетэм хэгъэунэфыгъыгъ.

Советым хэтхэм федеральнэ ведомствэм игухэль дырагъэштагъ ыкчи проектыр аштагъ.

ТХЬАРКЬОХЬО Адам.

Язэгурлыоныгъэ агъэпхытэшт

Адыгэ Республика и Лышьхээ Кумпыл Мурат Тыркуем и Генеральнэ консулэу Новороссийскэ ёнэ Фырат Байар тигуасэ яофшэнэу зэлукээгъу дырилагъ. Лъэнкьюхэм язэхыныгъэ, язэфынтыкэхэр агъэпхытэним иофигъу ары анах шхьаэу зытегущиагъэхэр.

Мы ильэсэям Адыгэим икыгъээлээ куп Тыркуем зэрэшыгъагъэр, аш изэфхысыжхэм осэшо зэрафишырэр, дахэу къапэгъохыгъэхээ цыфхэм зэрафэрээр Адыгэим и Лышьхээ пэублэм кыиуагъ. Урысаем ыкчи Тыркуем яильэсхэр кээралыгъуиттуми зэрашыкюрэм мэхъанэхо илэу ылтытагъ.

— Урысаем ыкчи Тыркуем и Президентхэм зэгурьоны-

гээ азыфагу ильэу яоф зэрээдашаэрэ тинэрэлтэгъу. Аш фэдэ зэфынтыкээм ишуагъэхэр тинэрэлтэгъу, дахэу ашылтээрэ цыфхэм язэхыныгъэ нахь гээдэлтэгъу бэүисих, ахэр хэбзэ куулыкхэм зэкэми къашагъээлэгъуагъэх.

Адыгэхэм фынтыкээ дэгүү тиркухэм къазэрафырьяэр тэгээлъапэ, тырэгушо. Куль-

лъэнкьюхэм язэхыныгъэ, язэгурлыоныгъэ гээдэлтэгъэнэм мэхъанэхо зэрэритыштыр, аш

ыкчиагъе зэрэрихылэштыр кыхьигъэшгъ.

ТХЬАРКЬОХЬО Адам.

Сурэтхэр А. Гусевым тырихыгъэх.

МЭКЬУМЭЩ ХЪЫЗМЭТЫР

Къэралыгъо ІэпыІэгъур нахьыбэу агъэфедэмэ

Адыгейм ифермерхэм я Союз зэхэсигьоу илагъэм зыщитегущыла-
гъэхэм ашыц мэкүумэц хызымэтэм хэхьоныгъэхэр егъэшыгъэнхэм
фытегъэпсыхъэгъэ къэралыгъо программэм фермерхэм апае кы-
щидэллытэгъэ ӏэпылэгъухэр, фэгъэкотэнхэр зиэ кредитэу банкхэм
къатыхэрэр, яшыуагъэу къаклорэр, ахэр нахыбэу агъэфедэнхэм пае
шлэгъэн фаяехэр.

Союзым ипащэй Дзэхъоху Аслын докладэй кыышыгъэм кызыэрэшиугъэмкэ, пстэумкын мэкүмэц фермерскэ хызымтшэлэпэ 1529-рэ, мэкүмэц кооператив 15 ыкын цыфхэм ящагухэм ащаагъэлсыгъэй унэе хызымтшэлэпэ 96000-м ехүү республикэм щэлажьэ.

Фермерскэ хъязмэтшэлэл 215-рэ Союзым хэт. Ахэм алэжьырэм ыклийн кыдаагъэцкырэм ильсэв къес зэрэхагъахарьорэм къыкыгъэтхыг, пчагъэхэмкээ аар кыуушыхатыжыг. Гүшүлэм пае, 2012-рэ ильясым тичигулэжхэм тонн мини 163-м ехүү лэжьыгээ къахыжыгъагъэмэ, блэкыгээ 2018-рэ ильясым — 340-рэ, мыгээ аугъоижыгъэр тонн 486-м ехүү. Джащфэдэу 2012-рэ ильясым быгдны шүүхийн республикам ша-

Іыгыыгъэр шъхъэ 3600-рэ хуу-
щтыгъэ, 2018-рэ ильясым а
пчагъэр 5600-м. наал-асын-

пчагъэр 5600-м нагъесыгъ.
— А зэптэур мэкүүмэшцы-
шлэхэм ялофшагъэу зэрэштыр
нафэ, — кыныагъ Дзэхъоху
Аслан. — Ау ащ имызакъоу,
федеральнэ ыккү республике
бюджетхэм къахэхыгъэ къе-
ралыгъо Іэпилэгъоу агъотырэм
ишлэгъэшко кызыэрэкъуагъэри
кыдэплон фае. Непэ лъэныкъо
зэфшэшхъяфхэмкэ грантхэр,
субсидиехэр фермерхэм къара-
тых, фэгъэкъотэнхэр къышидэ-
льятаагъэху банкхэм кредитхэр
ащаагъэпсынхэ амал я!. Хызыз-
мэтшланпэ кызызэуихы е ыгъэ-
псыгъэм зыригъэушъомбгъу
зышлойгохэмкэ ар Іэпилэгъу-
шкоу зэрэштыр зэккэ кызыз-

Фармерско-хозяйственная

е унэгьо былымэхъо фермэ кызызэузыхы зышлоигчохам ашт игъэлгээн, тоф зышлэхэрэм ябизнес зөгийн шомбгүйгээний афэш грантхэр ятыгээнхэм фытегжээс хэвээрээ программэр зышигээ 2012-рэ ильясым кызыгуяблагьэу 2019-рэ ильясэү тээвэрхэтэй нэсэү пштэмэ, республикэм ихьзызметшээлээ 256-мэ грантхэр къаратыгъэх. Ар пстэумки сомэ миллион 593-рэ мэхъу. Ихьзызметшээлээ 150-мэ фермерхэм я Союз адэлагь.

Лъэпкъ проектэу «Малое и среднее предпринимательство и поддержка индивидуальной предпринимательской инициативы» зыфиорэм ипхырыщиң къыдыхэлъятағъез фермерхэм іәпүіэгъу ятыгъэнымкі системе Адыгеим щыгъэпсыгъэным ыкли мәккүмәш кооперацием зөгъешушомбгүзгъэным афэгъэхыгъе шъолъыр проект аштагъ. Ащ къыдыхэлъятағъеу хъызметшләпі 15-мә мыгъе грантхэр къаратыгъеҳ. Ар зэкіэмкі зэхэтэу соме миллион 33-м ехүү. Фермерхэм я Союз ипаще къыззериуагъэмкі, къихъашт ильесым къыщыублагъеу мәккүмәш кооперативхэм заушъомбгүзгүнүм фәш субсидиехэр афатулыцинхеу рагъжэйшт.

Былымхъуным, анахъэу лыкыл ще къэзытыхэрэм зафэзыгъэзагъехэм къэралыгъо Іэпилегъу ятыгъэныр апшье ашлыхэрэм зэращиими аш къынкигъетхыгъ. Грантхэм ятыншадхъэу дылдхам зэвши

фермерым ишыкіеѓъєтт мыль-
кум ипроцент 30-р ежь иунаеу
иїеныр. Адыгейим ифермер-
хэр нахыбэу былымхъуным
пыхъанхэм фэшI а процен-
тыр 10-м нэсэу республи-
кэм къыщырагъеѓъыгъ. Пхъэ-
шъхъэ-мышъхъехэмрэ цумпэм-
ре апыльхэм а процентыр 20
афашыгъ.

АР-м мэкью-мэшымкэ иминистрэ игуадзэй Хъут Дамирэт къызэгүшүйэм грантхэм, субсидиехэм ямызакъо, фэгье-клоцэнхэр къызыщыдэлтытэгъе кредитхэри Іэпүйэгүшхо зэрэхъухэрэр къыхигъэшыгь. Мармы ильэсэу икырэм фермерскэ хъызмэтшэлпэ 53-мэ охьтэ кіекікікэ (краткосрочный) къатыре е инвестиционнэ кредит къаратыгь. Пстэумкі ар сомэмиллион 337-рэ мэхъу.

Джащ фэдэү министрэм игуадзэ къоджэ псэүлэхэм зыпкь итэү хэхъоныгээхэр ягъешынгъэнхэм фытегъэпсихъэгъэ подпрограммэми игугу къышыгь. Ар зышийн 2014-рэ илтээсүм къышыублагъэу 2018-рэ ильтээсүм нэс ац къышыдэллытагъэхэм ягъэцэклэн бюджет зэфшьхъафхэм къахэхыгъэу сомэ миллион 706-м ехъу Адыгейм ёшыгъуатгъэхъягь. Ашккэл шлашгэ хъульгэхэми игъеколтгүйн из стадии Цаг

Къэралыгъо проектхэм, программэхэм фермерхэр ахэлэжьэнхэм, ахэм къащыдэльтигээ къэралыгъо йэпүйэгүр агъотынным пае шапхъэу агъецкіэн фаехэмийн иргэжлийгээу мы зэхэсигыг щатгушыгаагъэх. Къэралыгъо йэпүйэгүр фермерхэм нахыбэу агъе-федэмэ шлогогъэ ин къызэри-тыштыр зэкіэмийн зэдьрагъаштэу къауагъ. Аш пае тхыльхэр игъом ыккі икъоу гъэхь-зырыгъэнхэм мэхъэнэ ин зэрийэми кыкылагъяэтхыгъ.

АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасем и Тхъаматеу Владимир Нарожнэм мэкъумәш чыгухәм язытет, щыклагъэхэр ялә зэрэхъугъэм, ахэр дэгъэзыжыгъэнхәм пае шлэгъэн фаехәм, чыгъэу агъэтысъхьагъэхәм якъызэтегъянэн мәхъянә ин зэриләм, мелиорацием изегъэүшъомбъун ягучу къышыгъ.

швомог бүн яг уу кыштыг б.
Пстэумэ ауж мэкүмэц хъыз-
мэтэм хэхьоньгээр егшэшы-
гъэнхэм зиахь мымаклэу хэ-
зыльхээгээ фермерэу тыйн зэ-
фэшьхяафхэмкээ къыхагьэшы-
гъэхэм ахэр къезыушыхьатырэ
тхыльтхэмрэ бгъэхальхъэхэмрэ
аралтжынгээх.

«Заслуженный фермер» зыфиорэ щытхуціэр — унээ фермерскэ хъызмэтшланлэм ипащэу Хъаджыэрэкьо Аскэр-бый, Т. С. Мальцевым ыцлэклэ агъэнэфэгъэ медалэу «За вклад в развитие сельского хозяйства» зыфиорэр фермерезу Сергей Рыбкиным афагъэшьшашгъ, УФ-м мэктүү-мэшымкэ и Министерства и Щытху тхылькэ кэхыхагъэштыг унээ хъызмэтшланлэм итаажан Кобя Алтай.

шаплэм ипащэй Кобл Алый.
Джааш фэдэү АР-м и Къэра-
лыгьо Совет — Хасэм ирээз-
ныгьэ тхыльхэр Владимир На-
рожнэм аритыжыгъэх фер-
мерхэу Даур Нурыйрэ Александр Булгаковыимрэ. АР-м
мэкью-мэшымкэ и Министерст-
вэ иштихьу тхыльхэр афагъэ-
шьошагь унэе хъязмэтшаплэ-
хэм япащэхэу Юрий Борзовыим-
ра Къайтмэс Аспъянбыйрэ

ХэбзакIэхэр

ЗыщяшыкIагъэхэм агъэкIоштых

Урысые Федерацием и Правительствэрэ Лъэпкь медицинэ палатэмрэ Президентэу Владимир Путиним унашьюу къафишыгъагъэм тетэу авшъэрэ медицинэ еджапIэхэр къэзыухыхэрэ ныбжыкIэхэр зерагъэфедэштхэр ыкли Ioфышишэ зыдагъэкоштхэр къихахынхэу щитыгъ.

Тыгъэгъазэм иапэрэ мафэ къищегъэжьагъэу законопроектыкэ мы Ioфыгъомкэ аштагь. Аш къищело шольыр ыкли федеральне бюджетхэм къихахырэ ахъщэмкэ рагъеджэгъэ студентхэр муниципалитетхэм, къэралыгъо учреждениехэм хабзэм ыгъаклохэу зериублэштыр. Ар къищхэкигъэр къуаджэхэм, къутырхэм ыкли къэлэ цыкликхэм ясымэджэхэмрэ поликлиникэхэмрэ Ioфацызышээрэ врачхэр зеримыкъухэрэр ары. Аш фешхъафэу хэбзэ ахъщэмкэ рагъеджэгъэ врач-

хэр нахьыбэу зыщяшыкIэгъэ чыпIэхэм агъаклохэхуме, Ioфшэн зимишэхэм япчагъэ къищыкIенеу ыкли ахэм яшэнитхэм ахагъэхъонымкэ егъэжэпIэшү афхъунэу альятаагь.

Советскэ лъэхъанми еджэнир къэзыухыре специалист ныбжыкIэхэр нахь зыщяшыкIэгъэ чыпIэхэм агъаклохэу хэбзагъэ. Ioфшэнир зышырагъэжьагъэ чыпIэхэм къенжыхеу, посэупIэ къашаратэу хъущтагъ. Къафагъэуцугъэ пальэр зикликIэ къагъэзэжынхи фитигъэх.

Банкым уезэгъын плъэкIыщт

Хэбзэ ахъщэ чыфэу къайзыхыгъэхэу зымытыжышихэрэм апае 2015-рэ ильэсым къищегъэжьагъэу программэ шхъаф щылагъ.

Къинигъохэр къиэфыкокIыхэу чыфэм езымыгъэзэжышихэрэм банкым зыфагъазэмэ,

ахъщэр зыщатыжыщтагъ.

Программэр тыгъэгъа-

зэм и 31-м зэфашыжыгъ, аш къицкырэп банкым ишуагъэ къуимыгъэкыжынэу. Аш сабыбиэ зиэ унагъохэм фэгъэкотэныгъэхэр афешыгъ, «ипотечные каникулы» зыфало-э юпIэгъуми Ioф ешэ.

Ахъщэ чыфэр зымытыжышихэрэм банкым зэзэгъыныгъэ дашыимэ,

псэупIэ ращэфынэу аш къицхыгъэ ахъщэм итыжын ильэсныкъокIэ къафызэтэрагъэуцон альэкышт. Аш фэдэ «каниулхэр» къиэфашыщтхэр IoфшапIэр зышокIодыгъэхэр, сэкъатныгъэ зиэ хъугъэхэр, сабыг къиэфэхъуцагъэхэр, зилэжапкIэ къе-хыхыгъэхэр, нэмийкIхэри.

максимальных уровнях тарифов на электрическую энергию, поставляемую населению и приравненным к нему категориям потребителей, по субъектам Российской Федерации на 2020 год» зыфилорэм щызэбгъэшIэнхэ пльэкIыщт. Электроэнергием ыласэ

нахь зыщимэкIэштхэми, фэдитIу-щыкIэ нахьыбэу зыщатыщтхэми Адыгейр ахэтэп. ТарифыкIэхэм атегъэпсыхыагъэу уасэхэр тагъэтихэу зырагъэжьэштыр 2020-рэ ильэсир къизихыкIэ ары. Ильэсныкъо зытекIыкIэ уасэхэр етлани зэблахуу-щтых.

ИшIуагъэ къэкIогъагь

ИльэситIукIэ узэкIэлэбэжымэ, къэралыгъо ыкли муниципальне Ioфышэхэм якабинетхэм ачIагъэуцощт мебелр IэкIыб къэралыгъохэм къашащэфын фимытыжхэу Правительствэм унашьо ышыгъагь. Аш ипIэльягъэр ильэситIу, джы аш къуачIэ иIэжьэп.

Тыгъэгъазэм къищегъэжьагъэу машинэ щэрэхъэр, фотокамерэхъэр, духхэр маркировкэ ашыщтых. Ахэм къалтыкIоштых щыгынхэр.

Урысые Федерацием промышленностырэ транспортнымрэкIэ иминистрэу Денис Мантуровым 2017-рэ ильэсым щыгынэу хэгъэгум къищдагъэкIоштыгъэм ипронент 30 фэдизир хэбзэнчэу, гэбильтигъэу къадыхэх, зыхашыкIыхэрэр къешэгъуаехэу щитыгъэу къело. ШолI имыIуу маркировкэ шыгъэн фаехэм ашыщых шубэхэр, тутийхэр, лъэкъопыльхъэхэр, Iэзэгъу уцхэр. Чипым пкыгъор къыздикIыгъэр, къидэзигъэкIыгъэр, зыхышыкIыгъэр къеуатэх.

Пэшорыгъэшьэу ашыгъэ уштэйним хэлэжьэгъэ предприятиехэмрэ предприниматэхэмрэ продукции къабзэхэм ахэшыкIыгъэ шхынхэри щыгынхэри цыфхэм нахь дэгъо зерагъэхэрэр къауагъ. Арыш, маркировкэ шыгъэу тщэфыхэрэр мазэкIэ зэймытыхынхэу, зэймызынхэу ыкли тагъэрэзэнэу тыгугъэшт.

Пхъэм хэшыкIыгъэ псэуалъэхэр къэзышыхэрэмкэ ар федагъэ. 2018-рэ ильэсым тихэгъэгу къищыдагъэкIырэ мебель зэфэшхъафхэу ашагъэхэм aklaхыгъэ ахьшэр процент 25-кэ нахьыбэ хуугъагъэ. Урысыем пхъэм хэшыкIыгъэ пкыгъохэр къищыдэзгъэкIырэ предприниматэхэм я Ассоциацие ипашуу Тимур Иргугановым къызэриорэмкэ, тызхэт ильэсми

тихэгъэгу къищыдагъэкIырэ мебельл цыфхэм нахь дээюу ашэфы хуугъэ.

IэкIыб къэралыгъохэм мебель лъапIэхэр къашамыщэфынхэм ыкли ти-предприниматэхэм къищдагъэкIырэ IуагъэкIын алае Правительствэм унэшьо шхъаф джыри къыдигъэкIынэу фай. ЗаконопроектыкIэм игъэхъаэзырэн Ioф дашэ, ау унашьор заштэштыр къэшIэгъуа.

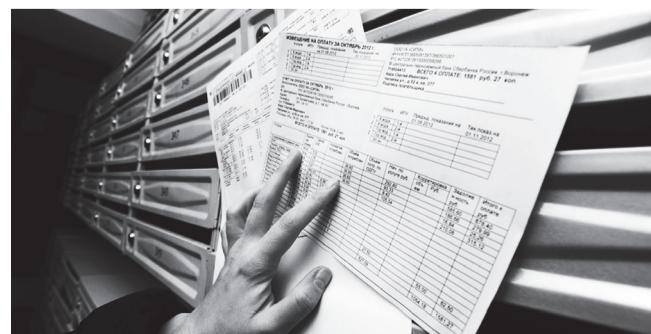
Кымэфэ щэрэхъэр

Автомобиль зиэ пстэумэ кымамфэм тегъэпсихъэгъэ щэрэхъэр тыгъэгъээ мазэм къищегъэжьагъэу акIагъэуцонхэ фае.

Нахь осэ макIуу ыкли нахь инэу аш лъиттиштыр унэшьуакIэм итхагъ, шольыр зэфэшхъафхэм ахэр ашызэфдэштхэп.

ТарифыкIэхэр зыфэдэхэр Федеральне анти-монопольне къуулкүум ѿшыгъэ унашьюу «О предельных минимальных и

Ар техническэ регламентэу «О безопасности колесных транспортных средств» зыфилорэм къидельтиэ. Кымэфэ мээшигъ — тыгъэгъазэм, шылэ мазэм ыкли мэзаем

— кымамфэм тегъэпсихъэгъэ щэрэхъэр уимашинэ къетхэмэ нахьышу. Джаш фэдэу машинэм ищэрэхъэр зэкIэ зэрээблэхъуэнхэ фае унашьор тегъэтийнхэ щт.

Нэклубгъор зыгъэхъазырыгъэр ШАУКЬО Аслъангугащ.

Псауныгъ

Кымафэр, аш игъогогъу зэпахырэ узхэр

Зэклэми тэшлэ кымафэм кыздихырэ пэтхьу-утхьум (ОРВИ) ыкы гриппын лъапсэу ялэр — вирусчэмрэ бактериевхэмрэ.

Пэтхьу-утхьум («простуда» тызаджэрэм) пэуцужырэ прививке щылэп. Ары ильэсэм, гуртымкэ, гьогогуи 6 — 8 — сабыхэм, 2 — 3 зыныбжж икъугъехэм ар къяутэклийнэу зыкхэхүрэр. Гриппын пэшүеклорэ вакцинэхэр щылэх, ильэс къес бжыххэ-кымэфэ лъэхъанхэм ахэр цыфхэм зыхальхъанхэм кыфэдджэх медицинэ юфышлэхэр. А вакцинэхэм гриппын ущаухумапэрэп, ау ар къызыютэклийнэу нахь лашлэхэу ппэклэхэн, нэмийк уз хылытэ горэхэр аш хэмыхынхэм

Зыэрещуухъумэштхэ амал кызэрэхыклохэр

Специалистхэм зэрлэйтэрэмкэ, ори уигупсэхэри зэпахырэ узхэм защышуухъумэн, кыюутэклийнхэм ишынааго нахь макэ пшын пльэхыщт ахэм «якъеклокыгъом» шлокл имылэу бгээцэлэн фее шапхъехэр зыщышумыгъэгъушхэмэ. Ыпшлэхкэ кызэрещыхэдгээштэй.

* * *

нэми) зэ пэхэм ашынфэу псыр апьюгъечыжыкэ икъущтэп, тлогогого ареүщтэу пшын фое. Анахьэу ар зыщицкагээр урамын укызытекыжыкэ ары. Сыда пломэ вирусхэм ашынхэр сыхат заулэрэ пкыгъо зэфэшхъафхэм псаухеу «атесынхэ» альэкыщт. Етлани ахэм якэсэ чынпэхэр, «зыщырэхъатхэр» лэхъомбэ цыпэ шаббэхэр — «подушечки» зэралохэрэп ары.

* * *

А узхэм уапеуцужынхэм фэш нахьыбэрэ пэхэр птхакынхэ фое. Етлани эпидемиологхэм кызэрэхагъэштийрэмкэ, сабынхэр (антибактериаль-

«Эпидемическэ сезон» зыфайорэ уахтэм пэ клоцым **оксолиновэ мазь** щыпфээзэ пшыимэ дэгъу, вирусчэр ашкэ пкьышольым хэхъанхэм амьльэкынам ар иамалышу.

* * *

Сыдигъуи зыщыбгээгүпш хууцтэп къэбээзнынхэм мэхъанэшо зэрийэр. Специалистхэм кынзэрэхагъэштийрэмкэ, **Ішшойхэмкэ нэхэр плохых хууцтэп**, ареүщтэу умышымэ мыхъунэу чыплэ уифагъэмэ, лэхъомбэ уфэлэ куупшхъэхэмкэ («костяшки» зыфайорэ) уялэн фое.

Узхэт цыфхэмкэ си-

* * *

фэдизэу лъэшэу къэмиклоу альйтэ, ау ушетынхэм кынзэрэхагъэлэгъуагъуэ эпидемиологхэм къаххэрэмкэ, **бжыныныфире ар зыхэль гъомылапхъэхэр** нахьыбэу бжыххэ-кымэфэ лъэхъаным зыгъэфедэхэрэн нахь маклэрэ пэтхьу-утхьумэрэ гриппырэ къяутэклий, ахэр къяузыгъэхэм, нахь пынкэе, нахь лашлэхэу, аш апэкхэй.

* * *

Джыри зы гъомылапхъэ игугуу къашы специалистхэм. Ар **йогуртыр** ары. Мафэ къес йогурт банкэ зышхыхэрээр процент 25-кэ а зэпахырэ узхэм ашыухумагъэ мэхъухэй ары. Иммуннэ системэм ишуагъэ аш регъэхэй, ыключэ зыкыргэээти.

* * *

псынкэе хэхъанхэм альэхэй. Аш пае **унэу узэрысым, узыщычыерэм, анахьэу кэлэццыкүхэр зэрильям, шынэгъакэр шапхъэм ашытетынам фэши хэдэн шынэкэ нахьыбэрэ уарылъэхынхан фое.**

* * *

Гриппыр, пэтхьу-утхьур нахь маклэрэ кынзэрэхагъэхэрэн ашынхэр **саунэр** зикласхэр. Ар ильэс зэклэлхъохэм ашыгъэе ушетынхэм къягъэлэгъуагъ.

Мы узхэр нахьыбэу цыфхэм кынзэрэхагъэхэрэ лъэхъаным **календулэр** зыхжкукыгъе е **прополисыр** зыхэль псыр жэ клоцым дэбгэччыхэмэ, пэхэр рыпхакымэ микробхэр, бакте-

* * *

Джыри зы юфыгъо шунаэ тешьодгэадээ тшоинтуу. Специалистхэм кынзэрэхагъэштийрэмкэ, пэтхьу-утхьу ухьгъэмэ, пэр «къэушынагъэмэ» рэхьатэу, маклэрэ ар пльэхынээ пшын фое нахь, аш ильыр зэкэ кынгэхын

* * *

Медицинскэ маскэхэр бгээфедэхэмэ дэгъу, ахэм узым ущаухумэрэп, ау вирусчэр пкьышольым хэхъанхэмкэ

* * *

Зигугуу тшыре зэпахырэ узхэм апэуцужыгъэштийнхэм фэш шынланэхэм нахьыбэрэ атэллын фое **имбирир** (пэтхьу-утхьур нахь псынкэу егъэхуужы), **шыур щай стырымэр**

* * *

Икъеухым къыхэдгэхъожыы тшоигыгъу: ушетынхэм кынзэрэхагъэлэгъуагъэмкэ, цыфхэм дэгъур, дахэр нахьыбэу ылъэгъу, ахэм агъэгушуу, «зимышхыжъэу», опти-

* * *

мистэу щит зыхъукэ, пэтхьу-утхьури, гриппыр нахь маклэрэ кьеуллэх.

Псауныгъ Тхэм кынишьует!

Зыгъэхъазырыгъэр ЖАКИЭМЫКЬО Аминэт.

ЛъЭПКЪ ТАРИХЪЫМ «ИГЪЭР»

Виталий Штыбиныр Шытхалэ къышыхъугь, исабыигъо аш щыкъуагъ. Илэгъу къелцыкъумэ ахэтэу джэгугъэ, еджаплэм къуагъэ, унагъом янэ-ятэхэм ащадээпыйагь. Ахэр ешэфэкэе игупшигъэхэри нахь зетууцагъэх.

Виталий юридическэ шэнэгээш ашьэрэ еджаплэм щызэригъэгъотыгь, прокуратурэми тофшишлагь.

Исабыигъом къышегъэжъа-гъэу къызыхъугьэ чыплэм, Кавказым щыпсэурэ цыфхэм ятарихъ гьогу зэригъашэ шлондийоу къыхэкъыгь. Краснодар щыпсэунэу зыкоощыжыгъэм къышегъэжъа-гъэу лъЭПКЪ куль-турэхэм, Пшызэ үштю тапэклэ щыпсэугьэ цыфхэм, анахъэу адигэ лъЭПКЪ эу лъЭПСЭ пытэ зилэу, анахъ лъЭПКЪ эу дунаим тетхэм ахалытэрэм ита-рихъ фэгъэхъыгьэ тхыльхэм яджеу ригъэжъа-гъэу.

2016-рэ ильэсийн Виталий видеоблогэ «Адыгэхэм (чекесхэм) якултурэрэ ятарихъ-ре» зыфиорэр къызэуихыгь. Нэужым лекции форматын тэхъагь. Ишэнэгъэхэм ахижъахъо къэс адыгэхэм къызэпачыгъэ земанхэм афэгъэхъыгьэу къэу-цирэ упчэхэм япчагы къы-хахъоштыгь.

Краеведым общественнэ тофшишэхэм, шэнэгъэлэжъхэм, специалист зэфэшхъафхэм, лъЭПКЪ къырыкъуагъэм хэ-шыыкъ фызиэ цыфхэм зали-гъакъэу, зэдэгүшыгъэхъэр адис-шыхъэу ригъэжъэгъагь. Ильэс заулэклэ узээлэбэжъэм, краеведением фэгъэхъыгьэу ин-тернет-тучан «Этно Черкесия» ылоу къызэуихыгь.

Адыгэхэр зыпсэухэрэ чыплэхэр къыкъухъа-гъэх, нэуа-сэхэр илэ хъугъэ. Адыгабзэр ымышшэрэми, шэнэгъэлэжъхэм

яупчыжъа-гъэу къыхэкъы, адигэ лъЭПКЪ изэмманхэу текыгъэхэм къахэхъу-хъэгъэ хъугъэ-шлэхъэм апиль тофыгъохэр тэрэзэу ыкъи куоу ыштэнхэм пае цыф еджагъэхэм къалорэр зергъяланша.

Мы лъЭХаным Виктор лекциихэр етхых, къалэу Краснодар экспурси-хэр щызэхещэх. Революцием ыпэклэ къалэм адигэл мценатхэу дэсигъэхэм якъэбар цыфхэм къа-фелиятэ. Аш ытхыгъэхэм ыкъи тырихъэхэм іэкъыб къэралыгъохэм ашыпсэурэ хэхэс адигэхэри яджэх, яплъях. Анахъэу инджылызыбэклэ зэрэдэжъяжъэхэм шэхэу анаэ атырадзэ. Аш нэмыкъэу ахэр тыркубзэклэ ыкъи арапыбзэклэ зэраригъэдэжъяжъынхэм пыль.

Адигэ чыплацэхэм афэгъэхъыгьэу «Путешествие из Та-

мани в Адлер» зыфиорэр тхылъир Виталий етхы. Адигэхэр ячыгужь имысыгъэхэу зылохэ-рэм аш упчэ афегъяуцу: къэзэхъэр сидигъиу Пшызэ үштю щыпсэущтыгъэхэм, тидэ къикъыгъэха чыплацэхэу Пшыщэ, Туапсэ, Агуй, Нэтыхъуае, нэ-мыкъыбэхэри?

Ежым убыххэм, бжэдигъу-хэм, къэмгүехэм, шапсыгъэхэм, къэбэртахэм афэгъэхъыгъэ роликхэр тырихъыгъэх. Напыкъ, Чекесскэ, Шъячэ, Мыекъуапэ бэрэ ашээх. ЛъЭПКЪ ицыф цэрийохэм, непэрэ лъЭХаным гъэхъяжъэхэр зыштыхэрэм зафегъязэ, ахэм якъэбархэр цыфхэм аргъяашэх.

Виталий интервьюхэр Iахых, научнэ конференциихэм ахэлажъэ. Краснодар краим иеджа-Пэхэм тарихъым иурокхэр щызэгъэхъырэ къелзегъаджэ-

хэм лекциихэм къа-шыфеджэ. Хъоршыгъэ хэмьльээ краимэ Адигеимэ зыпсэурэ чыгум блэкигъэ лэшэгъухэм къа-шыгъухъэхэр Лапинскэм имимуархэр, М. Лоховицкэм ироманэу «Громовой гул», Баграт Шинкубэ итхыльэу «По-следний из ушедших» зыфиорэм, нэмыкъхэм шэнэгъэхэр къахихыгъэх. «Кавказ заом ильхъан пачыхъэм и официерхэм аш фатхыщтыгъэ «до-кладнойхэм» кавказ чыгум къихъу-хъэгъэ тхъамыкъагъор лъЭПКЪ къылдэхээ. Пшыщэ, Туапсэ, Агуй, Нэтыхъуае, нэ-мыкъыбэхэри?

Чекесхэм къатегуушыгъэхэм, бэшгэгэу къыты-радзэгъэгэ тхъильхэм ролиkhэр атырхых. «Исп унэхэр Кавказыр ары зыщылтэгъущтхэр, мегалитхэри ахэм афэдэу гъэшэгъоных. ЛъЭПКЪ итарихъ зэрэштэу гъэшэгъоны, куу, пышсэм фэд», — elo Виталий.

Культурэ бай гъэшэгъон зилэу, аш икъэбар игъэкто-тигъэу ыкъи шыпкъа-гъэхэу хэлээу цыф жуугъэхэм зэрамышшэрэм къылкырыкъызэ, аш нэуасэ

фишынхэу пшыэриль зэрэзы-фильмуу-хъягъэр Виталий ин-тервьюхэм къа-шело. Чекесхэм къа-шыфеджэ зэригъэшшэнэм ар зыфежьагъэр 2010-рэ ильэсир ары. Къыгъотырэ къэ-бархэмэ шэнэгъэхэмрэе цыфхэм адэгуашэ. Бэ къыфа-тхэрэр, адигэхэри ахэм ахэтих, краеведением зэрэпхъягъэм-къэ-къызэрэфэрэзхэр къырало. Пшырэп, лъЭПКЪ тофыгъохэм зыщатегуушыгъэхэрэ зэхахъэхэм ахэлажъэ, къа-шгүшүэ. Тарихъ мэжанэ зилэ чыпэхэр къеп-лъыхъэх, зергъяашэх, сурэтхэр, видеороликхэр атырхых. Адигеим ыкъи Краснодар краим къа-шатыгъэхэе пкъыгъо гъэшэгъонхэр зергъяэлэгъуух.

Виталий дэгьюо зышэхэрэд краеведикэ, экологикэ, лекторикэ, этнографикэ, блогерикэ, нэмыкъхэм еджэх. Ежым ильэс 33-рэ ыныбж. Гъэмафэрэ фут-болкэу зыбгээ жьогъо 12 тэ-шыхъагъэр щыгъэу чыпла-бэмэ ашыпльэгъущт.

Тэри къыдэхъумэ редакци-ем ар къедгэблэгъэшт, нахь благъэу нэуасэ зыфэтшыщт.

ШАУКЪО Аслынгуаш.

ЛъЭПКЪЫБЗЭР АШЭННЫМ ПАЕ

Къалэу Шъячэ ыкъи Тюпсэ районым арят еджаплэмэу адыгабзэр зыщарагъашэхэрээм апае къелцыкъухэр зэреджэштхэ тхыльхэр Адигеим зэраритыгъэхэр бэмышшэу къэтхыгъагь. Республиком и Лышихъэу Къумпыл Мурат апэрэ классхэм арьс еджэкло цыкъухэм шүхъафтын афишигъыгь.

Шэхэкъэй щыщ предпринимательхэм Лышихъэм ишүшлэгээ дырагъэштэгъ ыкъи лъЭПКЪ икъота-гъэлэгъота.

— Къоджэдэсхэу Кобж Мэдин Джанбек ыкъомрэ Ныбэ Къандаур Батырхын ыкъомрэ чылэм дэт къелцыкъыл ынгылпээм къа-шэрэ сабыйхэм адигэ лъЭПКЪ культурэм нэуасэ зэрэфашыгъщхэ пкъыгъохэр къа-шэфыгъыгъэх, — къылолтэй къелзегъаджэу Ныбэ Софье. — Ахэм краскэхэр, зэхэбгээ-цожыщт сурэтхэр, адигэ хъа-

рыфхэр зытет кубик къэрэхэр, нэмыкъхэри ахэлых.

Джащ фэдэу дэпкъхэм апа-лъЭПКЪ икъота-гъэлэгъота. Адигэхэр зэригъэшшэнэм ахэтих, краеведением зэрэпхъягъэм-къэ-къызэрэфэрэзхэрэ зэхахъэхэм ахэлажъэ, къа-шгүшүэ. Тарихъ мэжанэ зилэ чыпэхэр къеп-лъыхъэх, зергъяашэх, сурэтхэр, видеороликхэр атырхых. Адигеим ыкъи Краснодар краим къа-шатыгъэхэе пкъыгъо гъэшэгъонхэр зергъяэлэгъуух.

НЫБЭ Анзор.

Инджылызыбзэмкэ атхыгъ

Урысые гъесэногъэ юфтихъабзэу «Инджылызыбзэмкэ Урысие диктант» юфиорэм Адыгеир хэлэжьагь.

Пшъэриль шъхъяаю юфтихъабзэм илэр ныбжыккэхэм іекыб къералыгъуабзэхэр зэралакэльхэр уштэгъянныр, нахь куоу зэрагъешэним фэшгъэнхэр ары.

Мыш фэдэ диктант ильэс къэс атхы. Блэкыгъэ ильэсүм Урысием ишъольтыр 73-мэ ар аашыкгуагь, нэбгыре 32000-рэхэлэжьагь. Тиреспублике юфтихъабзэр щыклоным Адыгэ къералыгъо университетым іекыб къералыгъуабзэхэмкэ кафедрэр кэшакло фэхъугь.

— Инджылызыбзэр зышогъэшэгъонэу, ащ изэгъэшэн пыльхэм гъэцкіенэу диктантым илехэр ашюокынныгъэхэп, — elo Адыгэ къералыгъо университетым іекыб къералыгъуабзэхэмкэ кафедрэм ишащэ Хъабечир

Заремэ. — «Кругосветное плавание» («Circumnavigation») юфиорэм текстыр гушыгъэхыгъэ 14-у зэхэтигъ. Казанске университетим ияблэнэрэ ректорэу, астрономеу ыкли Антарктидэр кызыгъэхыгъэм фэгъэхыгъэ къэбар гъэшгэйхонхэм диктантыр афэгъэхыгъагь. Зэкэмкэ студент 238-мэ диктантыр атхыгъ.

Юфтихъабзэм изэфэхьысыжхэр тыгъэгъазэм и 8-м къэнэфэштих. Акцием хэлэжьагъэхэм зэкэмми ар къэзыуушхыатырэ сертификатхэр аратыщых.

ЖЭЛДЭШЭ Рузан.

Сурэтыр юфтихъабзэм къыштырахыгъ.

Тыпфэрэз, Исаахьил!

Къаджэ пэпчъ дунэе шъхъафэу щыт ыкли щылэкэ-псэукэ тъэнэфагъэ ил.

Хэти къызщыхъуугъэ чылэр шу ельэгъу, гукъэкыжь къабзэхэри фырилэх. Чылпэ дахэу, джэгуплэхэмкэ зэтегъэпсихъагъэм сабир щыгплуум эльтигъэр маклэп. Ар ицыхъуом аш есэ ыкли ины хъугъэмий къэзыуухъэрэ дунаир зэригъэхэрэхэмтэй пылышт.

Теуцжэ районым ит къуджэу Нэшьюкууа икэлэл пүгъэу, Адыгэ Республиком ипрокурор

игуадзэу Кыкы Исаахьилэ ишушлагъэ ар къыгъэштыркъэжьыгъ ыкли лэлпэк гъэзетэу «Адыгэ макъэмкэ» аш тъэзрэфэрэзэр етло тшлонгъу. Икъоджэ гупсе къидэхуухъэрэ сабийхъэм афэгумэккэе, иунэе мылькукэе урамэу Хъ. Андырхууем ыцлээ зыхырэм къэлэцыкыу джэгуплэ щаригъэшыгъ. Клэлэцыкыу Иыгыпээми, гурит еджа-пэми къаращыжыхъэрэр зэкэ-

ри мы чылпэм къыщууцух, ягуапэу яуахътэ щащакло. Чэф макъэр къахэлукэу іэгуаом рэджехух, хъэреним зыщагъэхэе, лъэгаплэхэм къячъых.

Тиклалэхэр зэрэбгээгушуагъэхэм пae тхъауэгъэлэу, Исаахьил!

Джащ фэдэу цыифмэ уишуаагьэ ябгээкын пльэкэу ильэсэйбэрэ ушыгъенэу тыгфэльяло.

Джэгуплэ зыщагъэуцугъэхэм хъэблашхъэм щылэкэ-псэухэрэр.

Адыгэ къэлувакхээр

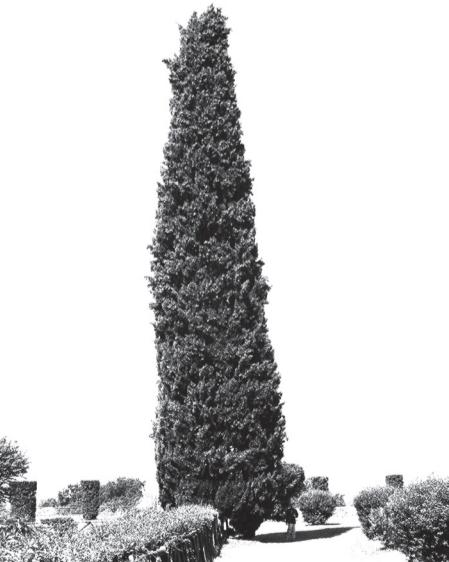
Растения

Къэлыхэрэр

Кизил мужской — зае, зэечьиг, зей (каб.)

Кизил обыкновенный — зае, зэечьиг, зей (каб.)

Кинза — къоны, адигэхъон, адигэхъуэн (каб.), къуэнгын (черк.), къуэнджен (бесл.)

Кипарис вечнозеленый — шыкүрткыншхэу (черк.)

Кистевик сизый — гъюэта (каб.)

Клевер — цожыы, тхъэмпиш (каб.)

Клевер белый — фыржьбаринэ, къазудз (м.-каб.), хужьбаринэ (каб.)

Клевер пашенный — нашэгъебагъу, нащэгъебагъуэ (каб.)

Клевер ползучий — къазуц, къазудз (м.-каб.), хужьбаринэ (каб.)

Клевер пузырчатый — хъэзэрышх (каб.)

Клевер шуршащий — мэтэжъажъ, матжъажъэ (черк.)

Клен — ланчъэ, шээшэшьэ (шапс.)

Клен высокогорный, явор — анай, іэней (каб.)

Клен остролистный — ланчъэ, ланчъечьиг, блашэ, пкей (каб.)

Клен платановидный — ланчъэ, ланчъечьиг, блашэ, пкей (каб.)

Клен светлый — блапцэ (каб.)

Клещевина обыкновенная — гууджэнч, лабэджэнч, лабэджэш (черк.)

Клубника — цумпэ, цумпээрыс, унэгъоцумпэ, мэраклыээрысэ, мэраклыэтумэ (каб.)

Клюква — былымкъэб

Ковыль — атэкаклэуц, лъэф, лъэху, къудас (каб.), жыышлэху нэуэжьхъэц, шейтланхъэц (черк.)

Ковыль волосатник — шэйтланмастэ, нэуэжьхъэц

Козлобородник — губгъобзыуцыф, губгъуэбжъэхуц, щыбжъэхуц (черк.)

Козлятник восточный — бланэуэкъу, бланэуцк (каб.)

Колокольчик — жыгъэшьуй, тхъэгъуцацэ (черк.)

Колокольчик необычный — шэшыдэ (черк.)

Колокольчик сарматский — джэду-тхъэклумэ (черк.)

Колокольчик черкесский — адигэ тхъэгъуцацэ (черк.)

Колос — шъхъэмыйж

Колподиум — жыгъырудз, мывэкүршхэкыл (черк.)

Кольник — гошгэупэ, гуашгэупэ (черк.)

Колючник обыкновенный — лъэгъупан, лъэгъубанэ, лъэгъушгэуэнэ, жууджалэ (каб.)

Конопля посевная — кэл, щэл (каб.)

Конские бобы — хъэджэнч, хъэджэш, хъэджэнш (черк.)

Кориандр посевной — адигэхъон,

адыгэкъуэн (каб.), къуэнгын (черк.), къуэнджын (бесл.)

Корица — шыхъарщыбжый

Кормовой арбуз — былымнаш, былымхъарбыз, былымхъарбыз (каб.)

Коровяк — андзыш, выкэ (черк.)

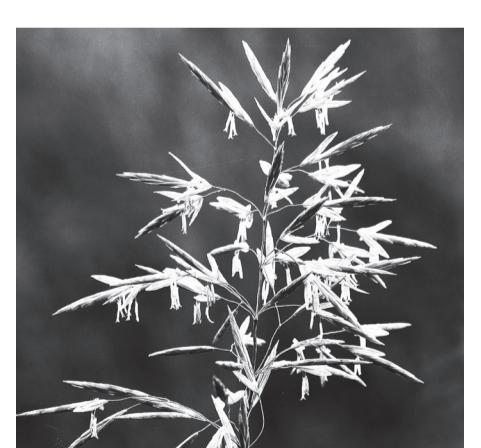
Коровяк обыкновенный — Тырыхъум игын, Дырыхъум и гын (черк.)

Коровяк раскидистый — андзышбаринэ (черк.)

Короставник — барэбыз (каб.)

Короставник горный — пчэнц, бжэнудз (черк.)

Коротконоожка перистая — шабий, шэбий (каб.), шабийудз, шэбийудз (черк.)

Костер — жэкэуц, жакэ (каб.)

Костер безостый — гъэшашхъэ, гъашашхъэ (каб.)

Костер береговой — губгъуэгъашэ (черк.)

Костер пестрый — бжакэ (каб.)

Костяника — мээмраклыей (каб.)

